

Húsvét 5. vasárnapja

1Jn 3,18–24

Ne szeressünk szóval

¹⁸Gyermekeim, ne szeressünk se szóval, se nyelvvél, hanem tettel és igazsággal. ¹⁹Erről ismerjük fel, hogy az igazságból valók vagyunk-e, és így nyugtatjuk meg színe előtt a szívünket. ²⁰Ha szívünk vádol minket valamivel, az Isten fölötte áll szívünknek, ő mindent tud. ²¹Szeretteim, ha szívünk nem vádol, legyünk bizalommal az Isten iránt. ²²Bármit kérünk, megkapjuk tőle, hisz megtartjuk parancsait, és ami tetszik neki, azt tesszük. ²³Az az ő parancsa, hogy higgyünk Fiának, Jézus Krisztusnak nevében, és szeressük egymást parancsa szerint. ²⁴Aki teljesíti parancsait, benne marad az Istenben, és az Isten is őbenne. Azt, hogy ő bennünk marad-e, a Lélektől tudjuk meg, amelyet nekünk adott.

János talán legtöbbet használt szava a szeretet, de ez mindig tetteket jelent, nem pedig szavakat és érzelmeket (18. v.). Feltehetően minden kereszténynek, aki akár zsidókeresztény volt, akár pogánykeresztény, és kereszténnyé lévén megváltoztatta a vallási szokásait, számos lelkiismereti kételye támadt, vajon jól cselekedett-e? Az ókorban az isteni rendelések teljesítése kategorikus imperatívuszként működött, és senki nem tudta elintézni egy vállrándítással azt, hogy egy isteninek vélt törvényt áthágott. Ezt nem csak a szűkebb társadalom büntette, gyakorta halállal, hanem az ember is úgy érezte, hogy az istenek haragjának céltáblája lett, és bizonytalanságba került az élete. Ez a szívbeli félelem (20. v.) sokkal nagyobb gyötrelmet okozott, mint a társadalmi nyomás, mert ez elől nem lehetett bezárkózni, elmenekülni, ez ott működött az emberben éjjel-nappal, ha állt, ha ült, ha dolgozott, ha lefeküdt és még álmában is kísértette az istenfélelem. A legfontosabb tehát a hívőnek elrendezni magában ezt a szívbeli háborgást. Ezt csak egy úton tudta megtenni, ha az istenfélelem, az ún. horror sacri helyett az Isten iránti bizalmat erősítette (21. v.).

A gondolatmenet Jánosnál itt fordul meg. Eddig ugyanis a szeretet és az istenfélelem állt a központban, és ezzel kapcsolatos emberi érzésekkel foglalkozott a szöveg. Most viszont a szöveg második részében az Isten bizalmára épülő folyamatot részletezi a szerző. Istentől kérni csak akkor van értelme, ha bízunk benne (22. v.), a keresztény nem Istentől félve kér az Istentől, hanem az Istenben bízva fordulérésével ahhoz, akit szeret. János gondolkodása azonban nem oldódik fel a szeretet

parttalan érzésében, hanem amint a szöveg elején megfogalmazta, hogy az Istent szeretni, nem szavakat és imádságot jelent csupán, hanem inkább tetteket, itt is parancsok teljesítéséről beszél. Ez a zsidókeresztényeknek alapvetően nem jelentett újdonságot, hiszen ők ahhoz voltak szokva, hogy rengeteg vallási előírást teljesítsenek. Ehhez képest Jézus Jánosnak és a keresztényeknek is feloldotta ezt a sok esetben nehezen követhető előírásokat. Elegendő, ha teljesítik Isten szeretetparancsát, amelyről egyébként Pál első korintusi levelében, a 13. fejezetben olvashatunk. Aki ezzel a szeretetparanccsal azonosul, az nem egyszerűen vallási előírásokat teljesít, hanem minden cselekedetével lelkiileg közelebb kerül az Istenhez, Isten Lelke működik benne. Ebben az esetben nem szabad még a Szentháromságra gondolnunk, hiszen ez a tanítás későbbi az egyházban, de a lelki folyamat leírása alapot szolgáltatott a későbbi szentháromságtan és a Szentlélekről szóló tanítás kifejtésére.

A vallásosság elmélyítésére még mindig a legjobb bibliai szövegeket János írásai kívánják. Aki nem egy tanrendszert akar megismerni, hanem egyszerűen az Istenhez akar közelebb kerülni, és lelkében nyugalmat akar teremteni, annak most is János írásain kell meditálnia. Talán még azok az utak is megnyílnak, amelyek vallási identitás feladása nélkül termékeny párbeszédhez vezetnek minden más konfesszió és vallás azon képviselőivel, akik szintén az istenközelség útjának megközelítésén fáradoznak.